

BEROEPSVERENIGING VAN CLIËNTONDERSTEUNERS

POSITION PAPER

Levensbrede cliëntondersteuning

Cliëntondersteuning moet per definitie levensbreed ingezet worden. Dat is het standpunt van beroepsvereniging BCMB. Wetenschappelijke ontwikkelingen, de wet en het maatschappelijke draagvlak dat is ontstaan sinds de transitie in het sociaal domein ondersteunen deze visie. Cliënt en ondersteuner onderzoeken en bepalen samen op welke levenssterreinen er behoefte is aan ondersteuning.

Juli 2020

Wettelijke kader

Zowel de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) als de Wet langdurige zorg (Wlz) definieert cliënt-ondersteuning als een onafhankelijke vorm van ondersteuning die waar nodig alle *levensterreinen* kan omvatten.

Wmo 2015: *"onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen."*

De Wlz: *"onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies, algemene ondersteuning en zorgbemiddeling die bijdraagt aan het tot gelding brengen van het recht op zorg in samenhang met dienstverlening op andere gebieden."*

Ook in de handreiking van Movisie '[Onafhankelijke cliëntondersteuning](#)'. Wat valt eronder en hoe bied je het levensbreed aan?' wordt het levensbrede karakter van cliëntondersteuning benadrukt: *"Levensbreed is voor de wetgever echt levensbreed: het gaat over alle aspecten van het dagelijks leven waar inwoners ondersteuningsvragen bij kunnen hebben."*

Wetenschappelijke onderbouwing

De afgelopen jaren is wereldwijd gezocht naar een herformulering van de WHO-definitie van gezondheid uit 1948. In 2009 is het volgende voorstel geformuleerd: *"Health is the ability to adapt and to self manage, in the face of social, physical and emotional challenges."*¹ Nederlandse wetenschappers hebben op basis hiervan de term 'positieve gezondheid' geïntroduceerd. Recent onderzoek toont aan dat dit concept beter aansluit bij de praktijk: *"Het concept positieve gezondheid sluit goed aan op de toenemende zelfstandigheid en behoefte aan zelfregie, en bij de opvattingen en belevingswereld van patiënten, ... Ook blijkt dat kwaliteit van leven een gezondheidsbepalende factor is en niet dat gezondheid de kwaliteit van leven bepaalt. Concluderend heeft het concept positieve gezondheid toegevoegde waarde op de WHO-definitie."*²

Dus ook wetenschappelijk gezien wordt een integrale aanpak van verschillende levensdomeinen geprefereerd om in geval van sociale, fysieke en/of emotionele uitdagingen "gezond" te blijven of te worden. BCMB ziet dit wederom als argument om de cliëntondersteuning levensbreed aan te bieden.

De praktijk

In het Beroepsprofiel van de cliëntondersteuner van de BCMB staat: *"Cliëntondersteuning richt zich op alle levensgebieden. Een cliëntondersteuner onderzoekt vragen met betrekking tot school, werk, inkomen, regelgeving, opvoeding en ontwikkeling, wonen, samenleven en veiligheid (huiselijk en seksueel geweld). De cliëntondersteuner bewaakt en maakt zich sterk voor een integraal en samenhangend aanbod van zorg en ondersteuning voor de cliënt."*

¹ Machteld Huber; Towards a new, dynamic concept of Health; Proefschrift 2014; p.40.

² Dierx, J.A.J. & Kasper, J.D.P. Tijdschr Gezondheidswet (2018) 96: 241.

Ervaringen van cliënten die vanuit een levensbrede benadering ondersteund zijn:

"Teveel mensen bemoeien zich met een deel van mijn leven maar alleen [de onafhankelijke cliëntondersteuner] keek naar het hele plaatje en begreep me." (man, 31 jaar, LVB, Wmo).

"Ik kwam met een vraag over een uitkering voor mijn zoon, maar de cliëntondersteuner hielp me beseffen dat mijn zoon meer nodig had bij zijn weg naar zelfstandigheid." (moeder van een zoon met autisme, 46 jaar).

Aanbeveling

Gemeenten beslissen zelf wat zij precies verstaan onder onafhankelijke, levensbrede cliëntondersteuning. De wet geeft hier wel richting in. De wet geeft aan dat cliëntondersteuning zich richt op alle levensgebieden. Ook de wetenschap en handreikingen van de VGN en Movisie geven handvatten. Belangrijk is om als gemeente in samenspraak met inwoners en samenwerkingspartners een visie op cliëntondersteuning te ontwikkelen, passend bij het wettelijk kader en aansluitend bij de lokale context. Heldere communicatie over deze visie is essentieel. Duidelijk moet zijn welke taken een gemeente wel en welke niet aan de cliëntondersteuning toewijst. Anders bestaat het gevaar dat de cliëntondersteuner een containerbegrip wordt voor allerlei vormen van ondersteuning en opgeknipt wordt in meerdere kleinere, afgebakende functies, daar waar de levensbrede manier van kijken van de cliëntondersteuner essentieel is. Inmiddels kennen we levensloopbegeleiders, casemanagers, toekomstcoaches, copiloten en bemiddelaars die deels of volledig de functie van cliëntondersteuner uitvoeren. Deze onduidelijkheid helpt niet bij het goed positioneren van cliëntondersteuning en het vergroten van de vindbaarheid voor burgers.

